پارتی و"عاشوورا و کوردی فەیلی"

خەسرەو سایە k.saya@ukonline.co.uk

چەند رۆژە تەلەفزیۆن و کەنالەکانی راگەیاندنی پارتی سەرقالی یادی"رۆژی عاشورا"و پیداهەلدانن بەسەرگوزشتەی حەسەن وحسین وهینانەوە پیشی ئەورووداوانە کەلەم میژووەدا ئامادەن. لەمبارەوە دیدارو بەرنامە پشت سەریەکەکان، لەکەنار نیشاندانی پۆستەرو فیلیمی خویناوی کەچون "شیعە موسلمانەکان" بەژن وپیاو ومنالانیانەوە وبەچاوی فرمیسك وئاهوزەناو سنگ کوتان ولەخودانەوە، زنجیر وشمشیرو قەمەی سووریان لەنیوەندی شارەکاندا رووەو خەلك وکۆمەلگا هەلبریوە.. هەموونەمانە روویان لەوەیە تائەم رۆژە وئەم "تقوسە ئاینییە" لەسایەی حکومەتی دیموکراسی عیراقیدا وەك "روژیکی ئازاد وئازادی شیعەکان"، نیشان بدری. ئەمانە لەپال وەسف و ریزلینانی دەزگای راگەیاندنی پارتی بۆئیسلام و رۆژی عاشووراو سەرگوزشتەکەی وپەیوەندی نیوان "موسلمانانی شیعەوسوونە"وبەتایبەتیش جیگای کوردی فەیلی لەم یادەدا..حالەتیکی دراماتیکی سیاسی نیشان دەدات کەرۆچونی پارتی ودەسەلاتەکەی بۆنیو بەبەریەت وکۆنەپەرستی ئیسلامی سیاسی و سونەتە بۆگەنەکانی دەسەلمینی. بەتایبەتی کەئەم رۆژانە هەرەشەو نەعرەتە کیشانی رەوتە ئیسلامیەکان بەدژی کۆمەلگای بەشەری بەبۆنەی بلاوبوونەوەی چەند وینەی کارتۆنی محمەدەوە جیهانی لەبەردەم مەترسیەکی گەورەدا راگرتووەو "شیعەکانی عیراق"یش، لەپیشیانەوە ئەلحەکیم و جەعفەری وموقتەدا سەدرو دەیان مەلا و ئاخوندی تر خەریکن یادکردنەوەی ئەم رۆژە وەك بەشیك لەسیاسەتی هەولدان بۆ ئیسلامیزەکردنی کۆمەلگاو فشار هینان بۆ سکولاریزم و ئازادیخوازی وسەرەنجام داسەپاندنی حکومەتی ئیسلامی بەدەستەوە گرتووە.. لیرەدا پرسیار ئەوەیە کەهۆی چیە پارتی وابەپەرۆشەوە بەرەو پیری ئەم یادەی شیعەکان چووە؟ ئایا ئەمە دەتوانی بەمانای پەیوەستبوونی پارتی ودەسەلاتەکەی بیت بەسەلماندنی ئازادی ئایینەکانەوە لەعیراقدا؟ بەراستی هۆی چیە کەئەمسال یادی عاشوورا ئەوگرنگیەی لای پارتی بۆ پەیدابووە؟

بیگومان ناسیونالیزم وکوردایەتی وحیزبەکانی ولەپیشیانەوە پارتی دیموکراتی کوردستان، لەباری پیکهاتی ئایدیۆلۆژی وسیاسیەوە لەگەل ئیسلام وبۆچوون وسونەتە دارزیوەکانی، تیکەلاوییەکی بنەرەتیان هەیە. گەرانەوەی پارتی وەك حیزبیکی تەقلیدی کەلەکۆشی بزوتنەوەیەکی ئاواوە داکەوتووە، بۆ رابردووی ئیسلام وسونەتەکانی گۆشەیەکی بنەرەتی ئایدۆلۆژیك سیاسیە، بەمەبەستی لەقالبدانی ئیستای کۆمەلگا وژیانی خەلك، لەرابردوویەکدا کەئیسلام و میژووە رەشەکەی ئامادەیە. هینانە پیشەوەی رۆژی عاشوورا لەرۆژگاری وەك ئەمرۆدا، بەرلەهەرشتیك بۆئەوەیە کەئەم پەیوەندیەی نیوان ئیسلام و کوردایەتی دووبارە بەرهەم بهینیتەوە و بکریتە پیوانەیەك بۆپیناسەکردنی ژیانی خەلکی مەدەنی کوردستان. بەلام بەجیا لەمەش هەولدانیك کەپارتی بۆ یادکردنەوەی رۆژی عاشوورا گرتویەتیەبەر، لەمونافەسەیەك بەدەرنیە لەگەل یەکیتیدا بۆبەرین کردنەوەی نفوزی خۆی لەناوچەکانی خواروی کەرکوك و خانەقین و جەلەولا و توزخورماتوو، بەتایبەتی کەبریارە یەکیتی "ئەلحوسەینیە"لەشارەکانی خانەقین و کەرکوك بۆ "کوردە فەیلی وشیعەکان" دامەزرینی. بەم حالەوە هیشتا ناتوانین ناوەرۆکی هەموو راستیەکانی پشتی ئەم هەولانەی پارتی ئاشکرابکەین، چونکە عاشوورای ئەمسال راستەوخۆ پەیوەندی بەمەسەلە سیاسیەکانی نیو بارودۆخی ئیستای عیراقەوە هەیە، کەلەپیشیانەوە پیکهینانی حکومەتی داهاتوی عیراق، مەسەلەی دانوسان و ریکەوتن لەگەل ئیسلامی شیعەکاندای کردۆتە پیویستیەکی رۆژ. هەربۆیە لەمبارەوە ئاماژە دان بەچەندلایەنی سەرەکی جیگایان هەیە:

سەرەتا پارتی لەئاراستەکردنی تەقەلاکانیدا بۆریزلینان لە"رۆژی عاشوورا" شان لەسەر ئیدعای "ئازادی تەعبیر" دادەنی. بەلام ئەم ئیدعایە لەهەموشتیك پوچترە بەتایبەتی بۆ پارتی ودەسەلاتەکەی کەهەرکەسیك تەعبیر لەخوی وبیرواری بکا ولەگەل ئیشتهای ئەودا نەیەتەوە ئەوا زیندان ودادگا چاوەروانیەتی. حوکمی 30 سال زیندانی بۆ دکتۆرکەمال سەید قادر تەنها بەوهۆیەوە ووتاری نوسیوە و تەعبیری لەبۆچوونی خوی کردووە، بەسە بۆ بەدروخستنەوەی ئەم ئیدعایە. بەلام ئەوەی پارتی دەم لەئازادی تەعبیرەوە دەدات تەنها دەتوانی بۆ ئەوە بیت کەئاین وسوننەتەکانی ئیسلام بەسەرسەری خەلکی کوردستانەوە بەپیرۆز رابگری، تابتوانی خۆی وەك نوینەری ئەم ئاینە پیرۆز بکاو کەس نەتوانی لەبەرامبەریدا رابووەستیت. ئەمەش پرەنسیپیکی جیکەوتەی هەرچین و دەستەوتاقمیکی بۆرژوازیە کەدەسەلاتیان بەدەستەوەیە. بەواتایەکیتر موقەدەسکردنی عاشووراو میژووەکەی بەسەر سەری خەلکەوە بۆئەوەیە کەپارتی لەنیو فەزایەکدا کە ئیسلامیەکان لەهەولدان بۆئیسلامی کردنی کۆمەلگای کوردستان خۆی بکاتە وارسی ئیسلام و سونەتەکانی. لەمبارەوە بریاری پەرلمانی کوردستان بۆئیدانەکردنی بلاوکردنەوەی کارتۆنەکانی محەمەد، هاوکات بریاری دادگایی کردنی مەریوان هەلەبجەیی لەسەر کتیبەکەی، دوو هەنگاوی ترن کەدەرژینە نیو ئەم سیاسەتەوە. سیاسەتیك جگەلەوەی رووی لەوەیە کەپارتی نەخشیك بۆ رەوووتە ئیسلامیەکان لەنیوخەلکدا نەهیلیتەوە وخۆی بکاتە نوینەری باوەرە ئیسلامیەکان. هاوکات گەرەکیەتی بەم سیاسەتەوە بچیتە سوراغی دارشتنەوەی دەستوری کوردستان و جیبەجیکردنی بەندی گەرانەوە بۆ "ئیسلام وەك سەرچاوەیەك لەدانانی یاسا" و سەلماندنی مافە مەدەنیو کۆمەلایەتیەکانی خەلك لەسەر بناغەی ئەم ئاینە. لەلایەکیتریشەوە ریزلینان بۆعاشوورا وپیرۆزکردنی لەنیو جەرگەی هەولەکان بۆ پیکهینانی حکومەتی تازە لەعیراقدا، ئەوئامانجەی دەبی کەپارتی وسەرۆك بەرزانی وحکومەتە ناوچەییەکەی، لەنیو دیبلۆماسی و دانوسانەکان و پیویستی گریبەستی ریکەوتنە سیاسیەکان لەگەل شیعەکاندا، وەك لایەنیکی دلسۆرز وپەیگیر لەسەر ئاینی ئیسلام و سوونەتەکانی نیشان بدات.

بەلام بەجیالەمانە، کاتێك پارتی لەباسی ریزلینان لەعاشوورادا، بۆ"کوردە فەیلییەکان" دەگەرێتەوە، ئەو سیاسەتە دینێتەوە پیشەوە کەپشتی بەئایدیۆلۆژیای تەقسیمکردنی کۆمەلگای کوردستان بەتیرەکان وپیکاتە ناوچەییەکان بەستووە، گوایە کۆمەلگای کوردستان پیکهاتیکی مۆلیکیولییە وئەتۆمەکانی بریتین لەعەشیرەتەکانی "سۆران وبادینان و هەورامان وفەیلیەکان وهەرکی وسورچییەکان". پارتی وەك حیزبیکی عەشیرەتی نیو بزوتنەوەی ناسیونالیزمی کورد، خاوەنی ئەو بۆچوونەیەکە هاولاتییانی کوردستان بەپیی بنەمای قەبیلەو دەستەبەندکردنی ناوچەییان مەوجوودن و ئەمەش بناغەو چوارچیوەیەکە بۆ دیاریکردنی دورونزیکی ودوستایەتی هەریەك لەبەشەکانی "خەلکی کورد" بەبنەمالەی بەرزانییەوە. لیرەدا میژوویەك بۆ هەلسوکەوتی ئەم بۆچوونە دەبینری. سالانی 60 و70 کان پارتی وەك حیزبیکی بێ رەقیب کەهەموو پانتایی بزوتنەوەی کوردایەتی داگیرکردبوو، هاوکات بارزانی و بنەمالەکەی رابەری بالادەستی نیو ئەم بزوتنەوەیە بوون، ئەوکات مەسەلەی گرنگیدان بە"کوردەفەیلیەکان" ودانی پلەوپایەو دەسەلات پییان بابەتی نیو سیاسەتیك بوو بۆ حاشیەیی کردنەوەی"کوردی سورانی" کەبارزانی بەهۆی جیابوونەوەی تالەبانی وتاقمەکەیەوە بەرق وکینەیەکی زۆرەوە مامەلەی لەگەل دەکردن. بەلام دوای شکستی پارتی و بارزانی سالی 75 وپاشان سەرهەلدانی یەکیتی نیشتمانی وچەند حیزبیکی تر کەزۆربەیان پیکهاتیان لە"ناوچەی سۆران" دابوو، راپەرین وسەرهەلدانی دەسەلاتە ناوچەییەکانی "سۆران وبادینان" سەرکردایەتی پارتی ناچارکرد کەبەم سیاسەتەیدا بچیتەوە ونەخشیك بۆ "کوردی سوران" قایلبیت، کەبیگومان ئەمەش بەزیانی"کوردەفەیلیەکان"ی نیو پارتی تەواوبوو. بەلام ئیستا پارتی لەواقعیەتیکی تازەدا خوی دەبینیتەوە کەئاراستەکانی لەنیو پرۆژەی دیموکراسی عیراق ودامەزراندنی حکومەتیکدایە کەلەسەر بنەمای تایەفەگەریی وتیرەو شوعبە ئاینییەکانی سوونەو شیعە دامەزراوە. لەم نیوەدا مەیدانیك کەپارتی چاوی تیبریوە "کوردە فەیلیەکانە" بەتایبەتی ئەنجامگیریەك کەبەدەستی هیناوە ئەوەیەکە "کوردەفەیلییەکان" دورکەوتونەتەوە و پشتیان لە"سیاسەتی بەرزانی نەمر"کردووە!!. ئەمە لەحالیکدایە هەلبژاردنی ئەم دوایانەی پەرلمانی عیراق نیشانیدا کەنفوزی شیعەکان چەندجار زیاترە لەنفوزیك کەپارتی هەیبووە لەنیو"کوردەفەیلی"یەکاندا. گرنگی دان بەرۆژی عاشوورا وریزلینان لە"ئەولادی موحەمەد" وهینانە پیشەوەی کەسایەتییە ناسراوە مەزهەب شیعییەکانی نیو "فەیلیەکان"، روو وەرگیرانەوەی پارتییە بۆ "قەبیلەیەك" کە دەتوانی دەوری رایەل بگیری لەبەستنەوەی دەسەلاتی پارتی و ئیسلام بەناوچەکانی کەرکوك وخانەقین وتوزخورماتوو... بەحکومەتیکی فیدرالییەوە کەپارتی و مەسعود بەرزانی تیایدا دەسەلاتدارو سەرۆکیەتی. بەلام ئاشکرایە کەئەنجامی ئەم سیاسەتە کونەپەرستانەیەی پارتی نەك هەربەزەرەری خودی "فەیلیەکان" یانی ئەو بەشە لەخەلکی کوردستان، کەهەویەتی قەبیلەییان بەبەرداکراوە، تەواودەبی، بەلکو راستەوخۆ بەدژی رەوتی روولەپیشی مەدەنی وشارستانیتی کۆمەلگای کوردستان و ماف و ئازادیە فەردی ومەدەنییەکان گیراوەتەبەر. سیاسەتی خو خەواندن لەژیر سایەی هەولدانی رەوتە ئیسلامیەکان بۆئیسلامیزەکردنی کۆمەلگای کوردستان و بردنی ژیانی میلیۆنەها ئینسان بۆ ژیر سایەی بەربەریەتی ئیسلامی ودەسەلاتە نوییەکەی کەبریارە لەعیراقدا، بەهاوکاری ناسیونالیزمی کورد و حیزبەکانی دامەزری.. ئەمەیە ئەوپیش خزمەتیکردنەی کەپارتی لەریزی پیشەوەی حیزبە کانی بزوتنەوەی کوردایەتیدا بۆی راوەستاوە.

بەلام خەلکی موتەمەدن و شارنشینی کوردستان دەبی بەئاگایانەوە لەم هەولانەو لەم سیاسەتانەی پارتی وحیزبەکانی کوردایەتی بروانن نابی ئەوان ریگابدەن کە ژیانیان بەسوونەت و داب ونەریتە پرتووکاوەکانی ئیسلام و رابردووەکەیەوە لەقالب بدری، تەقسیماتی قەبیلەیی وناوچەیی ریگایەکە بۆ پەلاماردانی فەرهەنگی شاری و پیشکەوتنخوازی خەلك و دەبی ئەم پیناسانەی ئەحزابی ناسیونالیستی کورد کە بۆهاولاتیانی کوردستانی دەیکەن بەیەکجاری تورهەلدری. دەسەلاتە عەشیرەتی و بنەمالەییەکانی ناسیونالیزمی کورد و حیزبەکانی نامون بەژیانی مەدەنی وسکولاری خەلکی کوردستان. تەقدیسکردن و ریزلینان لەداب ونەریتی قەمەو شمشیر وەشاندن و سنگ کوتانەکانی رۆژی عاشوورا و نەمازی مەلا وگریەوفرمیسکی دروزنانەی ئاخوندەکان کەلەلایەن پارتییەوە تەخشان و پەخشان دەکریتەوە، تەنها بۆئەوەیە کەفەزای زەینی ئامادەکەن تا دەستورو یاسا وموقەدەسات وشەریعەت وسەرەنجام حوکمی ئیسلامی بەسەر خەلکەی کوردستانەوە داسەپینن و بیکەنە پیوانەیەك بۆ دیارکردنی ماف وئازادییەکانیان. ئەمەیە ئەو پیلانە ناموقەدەسەی کەپارتی گەرەکیەتی لەریگای موقەدەسکردنی "عاشوراو کودی فەیلی"یەوە بیباتەپیشەوە!